

۱۴ شباط ۱۳۲۸

نومرو ۵۴

آدرس :

IDJTIHAD
Constantinople

دور دنجی سنه

اجتهاد

آدرس :

اجتهاد اداره خانه سی :
دارالعلمین قارشینده دائره
مخصوصه در .

سنه ۱۰ آتونه بدلی ۴۰ غروش، نسخہ سی
۵۰ پارہ در .

پنجشنبه کونلری نشر ایدیلیر اقتصاددی ، اجتماعی ، ادبی مجموعه

بیر بویه قهاره قول اولماقدنسه
قابالره زنجیرلنك اولادر .

§

هر بایدینی خیر ، هر خیره قادر
کوندوزلری کونش ، کیجهلری ماد ؛
انسانلرک کوزی ، کوزلرک نوری ،
«تیتان» لرك ایشته طاہدینی الله .

§

نورسمنك اوستنده یانان چلیکدن
قلیج دکل ، چکیچ ، صابان یاییلیر :
فلك ، ملك ، لشکر کچدی ، شیمدی بیل :
وجدان طاپار ، وجدانلره طاییلیر .

۱۲ ایلول ۱۹۱۲ مارسیا

عبدالله جودت

پرومته

حتمنده ایضاحات

پرومته Prométhée آتش دهاسی ویاخود آلهیدر .
تیتان (ژاپت Japet) ك اوغلی و (اطلاس) ك قاردا-
شیدر . قلاسیك متولو جیاده [یعنی اساطیرده] ایلک مدنیت
بشریه نك استاد اولینی اولارق رونمادر . انسانی بالیقدن
یایدیقدن صوكره حیات ویرمك اوزره انسان ایچین سمان
آتشی چالمشدر . الهلرك اله مطلق العنانی اولان
(ژوپتیر Jupiter) ، (پرومته) نی الدایتك ، قازانماق
ایچین ، بوتون دلبرلك لر ، بوتون هنر و نزاكت لرله مجهز
بیر آفت حسن اولان (پاندور Pandore) نی نزدینه کوندرد .
مشدی . (پاندور) یونان اساطیرنده بزم (حوا) مزه

بم نورم طوتوشدورو عرشکی
سنگ نارك باقار بیر آووج طوبراق

§

کوکسک دیدم یوسروقلادم فضایی ،
بیر یورك ایتمدی سنده اهتراز ؛
آغاریر صاچلری ایدیتك
زفیری قازانلق روحك آغارماز .

§

بشر ، یتیم ایدی در آغوش ایتمد ،
کوله دم آغلارکن جهان یانمده .
یارهم اوستنه آتش آچدك ، ووردك ،
شمشكرك ، لاکن ، سوندی قانمده .

§

بعضاً آغلادمه کوز یاشلریمی
الم دکل ، مرحمتدی فیثقیرتان .
کوز آچاق ، آچاق ، سومك سنجه هب
بیرر جایتمش ای اله ، اوتان !

§

سماواتی یغما ایدن جراتم
چیچك آچدی ، میوه ویردی انسانه .
صودورماق می هنر حیات یوقه .
کتیرمک می اولولری لسانه ؟

§

بن باقیری آلتون یاییور ایکن
سن یایماق ایستدك آلتونی باقیر ؛
کورمهیم سنی ، بوکمهیم دیزیمی ،
کوزلریمی چیقار ، دیزلریمی قیر !

§

بستهلری اینن ، ایشینی ظلمت ؛
بوناصل «رحمن» در ، ناصل «مولا» در ؟

زراعت ایشی

۵۳ بوسری (اجتهاد) ده بحث و تقدیر ایندیکمز (باموق
زراعت و تجارتی) کتابک دیاجه سیدر :

زواللی بیچاره کوبولورمز، چالشقان، غیور و چلیک
کبی متین اولان ش. چنچیلرمن اوتهدنبری یوز اوستی
براقلمش و صاعدن صولدن ویران مشقتر، ظلملر بر
قورشون ضربه لری مثالبو، وجودلری دلیک دیشک ایشی؛
یاری ثولی، باری دیزی حیاتی چکشدیروب کیتمکده درلر.
کندی جانلرندن قونان الیم آوازملرینه قولاق آسان یوق.
شهرلیر کوبولورله پک خور وعادتا سلك بشریتدن مطرود
نظریله باقمده درلر. لکن شهرلیر ائی بیلسونلرکه دنیا
کندی معموریتنی چفتجیلره، کوبولورله بوزجیلدر.

بز عثمانلیر خصوصیه ائی بیللمی زکه کوبولورمز معمور
اولمده، زراعتمز ترقی ایتدیکه مملکتمز معمور اوله من،
ترقی ایدمه من. بونک ایچون جمله منک کوجود اوله رقی
جانسپارانہ چالشمه سی، جهد ایتمه سی لازمه.

بزده فنی چفتجیلک نه درجه کیره قاش اولدینی
جمله یه معلومدر. فنی چفتجیلر چنچیلر اولدینی
واسطه لر ایسه زراعت مکتبلی ایله زراعت غرنه لری
و باخصوص زراعت مأمورلری اوله جقدر. منسوب
بولندیغمز زراعت نظارت جلیله سی مملکتمز هر گوشه
سند زراعت مکتبلی احداثه تشبث ایتدی و هر طرفه
زراعت مأمورلری کوندردیکی کبی عین زمانده زراعت
متعاق جرائد، کتب و رسائل نشرینه مهیا بونان ذوات
تقدیر و تشویق ایتکده در. شو قدر وارکه مجلس ملیمز
زراعت نظارتک کتب و جرائد نشرینه مخصوص طاب
ایتدیکی تخصیصاتی ویرمکدن هیچ بوقت اجتناب ایتاملی در.
چونکه مملکت مزده هیچ برکمه نشه یات زراعتیه تشبث
ایتکه جسات ایدمه یور. عثمانلیر مزاح غرنه لری
زراعت غرنه لرینه ترجیح ایدیورلر. ناشه لرده شریات

شکر بوزده ۱۷,۵۰

غلو قوز ۰,۵۶

رماد ۱,۷۵

مواد عضویه ۲,۳۵

مواد سلولوزیه ۵,۶۸

مواد صلبه یکون ۲۷,۸۴

صو ۷۲,۱۶

۱۰۰

درجه صافیتی ۷۸۰۰۰,۹۷

مواد ملحیه مقداری ۱۰

شکر فابریقه لرینک استعمال ایتدیکی بانجارلرک علی-
الماده یوزده ۱۴ - ۱۵ نسبتده شکر حای اولدینی
ویرده بو بانجارلرک لاجل التحلیل ارضرومدن یارسه
کوندربلیدی و ارضرومده بانجار زراعتک اک بسیط ییر
اصول ایله اجرا ایدیلدیکی نظر دقه آلیرسه ولایتک بو
شعبه صنایع یوزندن نه درجه بارلاق ییر استقباله مالک
اولدینی آکلاشیلر. علی الخصوص بانجار زراعتک
استلزام ایتدیکی مناوبه زراعتیه اصولک تطبیق ارضروم
ولایتجه زراعتک اقسام سائر سنکده ترقی ایتمه سنه
وسیه تشکیل ایدمه جکدر. ارضروم ولایتندن باشقا اظنه
وسائر ولایتلرده ده بوشعبه صنایع تولدی ایچین اصول
و شرائطک پک موافق اولدینی آکلاشیلر.

شکر فابریقه جیلغنک مواد ابتدائیه سی اولان بانجار
زراعتنده شوصورتیه امید بخش نتایج استحصال ایدیلمه سی
اوزمه رینه تجارت و زراعت ناظر جدیدی جلال پک بو
مسئله نک جهت اقتصادی سنکده تأمین و استکمالنه چالشمقده
اولدیغندن قریباً مملکت مزک مختلف نقطه لرده شکر فابریقه
لرینک تأسسی کورمه نی امید ایدمه ییلرز.

محمد شمس الحق

آمریقا ، فرانسه ، انگلیز ، آلمان ، ایتالیا ،
و بلجیقا حکومتلری طرفدن مصره کوندربان خصوصی
هیئتلر ، پاموق اصول زراعتی مطالعه ایدوب مصرک پاموق
زراعتنه دائر مفصل کتابلر نشر ایتدکلی کی ، مؤلف
عاجزده حکومتلری مصره برهیت فیه ارسالی مثللو کفلی
بر زحمتدن قورتارمق و مصر اصول زراعتی مملکتیزده بر
کون اول تطبیق ایدم بیلک مقصدیه ، شوار ناچیزی
وجوده کتیردم .

بو کتابم فرانسهجه یا خود انگلیزجه بر کتابدن
دوغروندن دوغرویه ترجمه ایدلمش اولوب ، مصر ایله
آمریقان پاموق زراعتلری اوزرینه یازیلان متعدد اثرلردن
استفاده ایدلدیکی کی عین زمانده مصرک سچین چققلکنده
یدی سنه ظرفده بالذات اجرا ایتدیکم تجربه لک برمحصول
مجمیلدر .

برده شو کتابی یازمقدن باشلوجه مقصدم مزوپوتامیاده
(بغداد حوالیسی ، عراق عرب) تعقیب ایدیلجهک اصول
زراعتک ، هان هان مصر اصول زراعتیه عینی اولدینی
کوسترملکدر . بوکون اوروپانک نظری مزوپوتامیا جهتنه
معطوفدر . وقیله اوتوز میلیون بر اهالی بی دویه دویه
بسلهین ، بویوک حکومتلری اختوا ایدن ، منبع مدنیت
اولان و حال حاضرده برخرابه حائنه بولان اسکی بارستان ،
یکی ترکیانک بسی و همیتله ، یکیدا تولد و تجدد ایدم جکی
بوتون جهان طرفدن آلتیشلانمقددر . تاریخی مطالعه
ایدر ایسه ک کوره جکزکه منابع مدنیت و ثروت و قوه
عسکریه یا منبع شرق اولمشدر . مدنیت ؛ شرقدن غربه ، آتوردن
(شمدیکی موصل ولایتی) مصر ایله یونانه ، آتینه دن
رومایه و ایتالیان اوروپای غربییه نقل اولمشدر . بوندن
آکلاشلدینی وجهله تا اوروپایه قدر واصل اولان مدنیتک
منبع اصلیمی هب شرق قریب اولمشدر . حال حاضرده
ایسه بوسبتون باشقه و معکوس برمنظره اوکنده بولنیورز .
بزدن مدنیتی تحصیل ایدوب قات قات ترقی ایدن اوروپا ؛

زراعتنک آستاری یوزندن بهالی اوله جفنی بیلدکلرندن
بونلرک نشرندن وازیکیوردلر . بزعمانلیر هرشیی حکومتدن
بکلدیکمز ایچون ، بوخصوصده زراعت نظارت جلیله سی
بزه رهبر اوله جقدر . نظارتیزک تشویقاتی سایه سنده بوتون
مسلكداشلرک زراعت غزته لریله کتابلر چیقارمغه باشلايه
جققرینه امیم . بوژه نک دیدیکی کی « چفتجی ایچون
یازمق ، فقرایه یاردم ایتک دیمکدر . » بن هیچ برعمانی
تصور ایدم که فقرای سومهین وهله اوفقرالرشوزواللی
چفتجیلرمن اولورسه و آنلره یاردم ایدم جک اولانلرده
او چفتجیلرک آن ترلرینک سایه سنده فن زراعتی تحصیل
ایتمش اولان مکتبلی چفتجیلرمن اولورسه ، ویریه جک
صدقه نک - علوم وفنون صدقه سنک - برظرفدن نه قدر
مقبوله کچه جکنی تعریف ایتک امکان خارجنده اولدینی
کی ، دیگر طرفندن ده یاییلمش براییله مک مقابل یاییله جق
براییلک اولدینی کونش کی ظاهر بر حقیقتدر . شو یازدقلمی
فعلاً اثبات ایتک و وطن معززه جدی بر صورتده یاردم
ایدم بیلک املیه « پاموق زراعتی و تجارتی » نامی تحتده
شوار ناچیزی نشره مباشرت ایلدم . کتابک بر قسمی
دوغروندن دوغرویه چفتجیلرمنه عائد اولدینی کی ، دیگر
بر قسمی ده - مثلاً اقلیم ، طوپراق اجناس و سائره مثللو
بخملر - فن مأمورلرمنه عائددر . بخملرک بر قسمی بویه جه
فنی بر صورتده تحلیل ایتدیکمزک سبی ؛ فن مأمورلرمنک
کندی مرکز مأموریتلرنده اجرا ایدم جکلری تدقیقات
فیه لرینی تسهیل ایتک و پاموق زراعتی اوزرینه عمومی بر
فکر ایدمک ایچوندر . بونلردن باشقه نهایتده ده دنیا نک
پاموق حاصلاتی ایله تجارتی اوزرینه اوزون اوزادییه
یازلمشدر .

مملکتیزده پاموق حقدده تعقیب ایدیلن اصول زراعتله
مصر پاموق اصولی آره سنده طاغیر قدر فرق واردر .
مصرده تعقیب ایدیلن اصولک وطنیزک پاموق مرکز لرنده
تطبیقی ، بویوک فائده لر حاصل ایدم جکی قویاً مأمولدر .

بوگون بزمج مدینت اولوب ، جله من آنک آغوشنه آیلوروز . بوندن اول شرقی غربک خواجه سی اولدینی حالده ، بوگون شرق اوغربک اوشاغی اولیور . بوگون غرب شرقه دوغری قوشوب ، برقچ بیک سنه اولنه قدر حیات ونور مدینت ایله منور بولسان بو اولمش شهرلی کندی مزارلرندن چیقارمغه جهد ایدیور . نهایت دجله و فرات وادیلری کندی قوم طبقه لرینک آلتدن منبت اوله رق تولد ایدم جکلردر . نهایت مزوپوتامیا ، دجله و فرات نهرلرینک سایه سنده دنیانک ایکنجی مصری باخود آسیانک مصری اوله جقدر . و جله نك غطه سنی تحریک ایدم جکدر . مصر دینجه انسانک فکرینه نیل مبارک کلیر . نیل صوبیدرکه مصری احیا ایتشدر . مزوپوتامیا دینجه فکرمنه دجله مبارک ایله فرات مبارک نهرلری کلی در . اسکدن بابلستانک بو قدر زنکین و معمور اولسی بونهرلرک سایه سنده ایدی . اسکدن بابلستانده واقع اولان تقسیم میاه (Canalisation) سایه سنده بو ایکی نهرلرک صولری ایله بابل اراضی صولانوب محصولدار و منبت اولمش ایدی . بواسکی صوجدولارک ، سدلرک و مخزنلرک یکیدا احداثیله ، بابلستانک یکیدن توله ایدم جکی کونش کی ظاهر بر حقیقتدر .

حکومت عثمانیه اعلان حریتدن سوکره بومهم پروژه نك قوددن نعله چیقارلمی ایچون نیلک صو مخزنلرینک اسبق مدیری مشهور هیدروغراف یعنی سقی واروا متخصصی سیر ویلیام ویلقوقسی بوخصوص ایچون . امور تعیین ایتش ایدی . فرصتدن استفاده ایدرک ، بوبابده بعضی معلومات ویرمکن کندمزی طوته میورز .

مومی الیه مهندسک حساباتجه فرات نهری طغیان ایتدیکنده دقیقه ده ۱۲۰,۰۰۰ مترو مکب برصو جریاننه (Débit) وسائر وقتلرده ۱۰,۰۰۰ مترو مکب وکذا دجله نهری طغیان ایتدیکنده ۱۸۰,۰۰۰ وسائر وقتلرده ۱۰,۰۰۰ مترو مکب برصو جریاننه مالکدرلر . مزوپو-

تامیانک چوللری مصر ککندن ده زباده مبتدرلر . یاغورلر بول اولدینی سنلرده ، بو چوللرده خدای نابت اوله رق ثابت ایدن یشیل اوتلر میلیونلرجه قیونلر بسلامکده درلر . حال حاضرده دجله ایله فرات طغیان ایتدکرنده بونلردن حاصل اولان سالر بویوک ضررلر ایراث ایتکده درلر . دجله ایله فراتک کنارلرنده بولنان چفتجیلر ، بو سالرک یوزندن اوچ سنه ده بر دفعه محصوللرینی ضایع ایتدکریخی سوبله یورلر . بوسبدن دولایی سیر ویلقوقس بو نهرلری تنظیم ایتک ایتورایدی . بونک ایچون مومی الیه مهندس کرک دجله اوزرنده و کرک فرات اوزرنده مناسب نقطه لرده سدلر (Barrage) یا بقی ایچون حکومت عثمانیه دن مبالغ لازمه بی طلب ایتش ایدی .

سیر ویلقوقسک قاهرده نشر ایتدیکی بر رساله نك مطالعه سندن آکلاشیلورک ، ایکی یوز میلیون فرانق صرفیه ، دجله نهری بویجه ۵۰۰,۰۰۰ جریب یعنی ۵۰۰۰,۰۰۰ دونم دن زیاده بر اراضینک قابل زراعت بر حاله افراغی قابل اوله جنی و هر بر جریب اراضینک وارداتی ایکی یوز فرانق حسابیه ۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰ فرانق حاصل اوله جنی کوریلور . و کذا بغداد ایله بابلستان آره سنده ۳۲۵,۰۰۰,۰۰۰ فرانق قیمتده ۶۰۰,۰۰۰ جریب یعنی ۶,۰۰۰,۰۰۰ دونم دن زیاده اراضینک قابل زراعت بر حاله کیره جکی بیان ایدیور . سیر ویلقوقس لوندره جغرافیا جمیتنده ویردیکی بر قونفرانسه مزوپوتامیایی « سقی واروا یوهانسبورکی » (Le Johannesburg de Irrigation) تسیمه ایدوب ۶,۲۵۰,۰۰۰,۰۰۰ نك طور اقد مدفون بولندینی و بونروت زراعی نك ازلی وادی بر معدن اوشاغی اولدینی علاوه ایتشدر . مومی الیه مهندسک قولنجه ۱,۲۱۴,۰۰۰ جریب وسعتنده بولنان بر اراضینی صولامغه باشلایه رق بوایشه مباشرت ایدیه بیلور بومقدار اراضی سنوی ۱,۰۱۵,۰۰۰ کیلو غرام بوغدای ایله ۱۰۱,۵۰۰,۰۰۰ کیلو غرام پاموق حاصل ایدم بیه جکدر . برکون اوله جق که دجله

ایله فرات دلتاسی ۵,۰۰۰,۰۰۰ جریب یعنی ۵۰,۰۰۰,۰۰۰ دونمدن فضلہ قابل زراعت اراضی ویرہ بیله جککردر .

دوغروسی وطنمزلک بویله بویوک برثروته مالکیتی ، بزم قولتوقلمزی قبارتسور . فقط کبر وغرور عقلمزی فکر مزی ، حسابمزی ، کتایمزی شاشیر تمامه لیدر . اورویا لیلر بز شرقلیلر ایچون «رؤیا و مال خولیا ایله و قیلرینی کچیرر کیمسه لدر» «دیورلر . چالشمقله ، بیقمقیزین چالشمقله ، آیلنلرمزه اوریلان بوسیاه لکهلری سیاملی بز .

بوکتایمزه آمریف ابتدیکمز مصر اصول زراعتی ، مزوبوتامیادن باشقه ، کیلیکیا یاخود سیلیسیا حوالیسنده (آطنه ولایتی) تطبیق اولنه ییلور . آطنه ده یازین بر قاج یاغمور دوشرسه ، پاموغک برکتلی اولدیغنی آطنه ایلردن ایشیتیم . داخل ولایتدن سیحان ، جیحان ، پیراموس ، بردان ، وسیدنوس ناملریله بش بویوک نهر کچر . بولردن باشقه اون قدرده اوقاق چای و ایرمق واردر . بوتون سنه طرفنده صو اولدجه بولدر . معین بر زمان طرفنده صویک مقدار جریان یعنی ثابته ده بیسی (Débit) ۱۲۰ - ۲۰۰ متر و مکعبی قدردر . آطنه نك چوقور اوودسی «اووه لرک ملکه سی» در . بوکون آطنه ولایتده قابل زراعت ۱۴۰۰۰,۰۰۰ دونمدن زیاده اراضی بولندی حالده جال حاضرده زرع اولنان اراضینک مقداری آنجق بر میلیون دونمدر . اگر بونهرلرک صولرندن استفاده ایدیلورده واسع بر مقیاسده پاموق زراعتته تشبث ایدیلور ایسه ، آطنه نك کلیتی مقدارده نفیس پاموق حاصل ایدجکی بدیمینی بر حقیقتدر . نافعنه نظارتی آطنه ده سقی واروا پروژهنک مطالعه سی ایچون ۲۰۰,۰۰۰ لیرا تخصیص ایتشد . آطنه نك اراضیسی غایت منبتدر ، حال حاضرده بره اون ویرن طور اقلرک ، سقی و اروانک تطبیقیه بره اوتوز قرق ویرہ جککری بر حقیقت فیه در . بولردن باشقه آیدین اوودسی ، یانیه ولایتده برات سنجاغنده کی مزکیه اوودسی ، خرپوطک «آلتون اوودسی» ،

موش اوودسی ، آنطاکیه نك عمیق اوودسی کی اووه لر داخلرندن کچن نهرلرک صولریله سقی واروايه تابع طوتو . لوبده پاموق زراعت ایدیلور ایسه کلیتی حاصلات الده ایدیلور . بوکون خرپوط اوودسنک جغرافیا نقطه نظرندن درجه عرضی ، آمریقانک الک نفیس پاموق حاصل ایدن ملکترلرینک درجه عرضی آلتنه دوشورور . کذا فلسطینده بولنان برچوق کوچوک بویوک نهرلرک صولرندن استفاده ایدیلورک مصر اصولی اوزره پاموق زراعت ایدیلوب ایی نتیجه لر الده ایدلشد .

ملکتمزک بر مهم قسمنده دخی صولامقیزین اجرا ایدیلن پاموق زراعتی دخی آمریقان و مصر اصوللرینی تعقیباً اصلاح ایدیلورده ، دونم باشنه آنان حاصلاتک آرتنه جنی بدیمی بر حقیقتدر . ملکتمزده قواعد فیه نك تطبیقیه ، حقیقه پاموق زراعتک ترقیسی جهته کیدیلورده ، ممالک عثمانیه نك دنیا اوزرنده پاموق حاصل ایدن ملکترلر میاننده ، آمریقان صوکره ایکنجیلکی احراز ایدجکی پک ظامدر . نهایت دنیانک پاموق صرف واستهلاکنک سنه دن سنه آرتدیغنی ، پاموغک بشریته دائمی صورتده لازم اولدیغنی ، بوتون دولتلرک کندی الکهلر مستملکاتنده پاموق زراعتی تعمیم وتشویق ایتش اولدقلرخی و پاموغک ثروت زراعیه نقطه نظرندن اولان اهمیت فوق العاده سنی نظر دفته آلهرق ؛ وطنمزلک دخی ترقی عمومی به اشتراک ایدوب جسیم کارلر الده ایدیه بیامسی ایچون ، خبازیه فصیله سنک شو شیرین پاموق نباتی حسن صورته استقبال ایتک ، آنک الکامزده لایقیه یاشایه بیلمسی امرنده هر نوع فدا کارلنی کوزه آلتق ترقی وطن و عمران ملک نقطه نظرندن بروظیفه مقتدر . افلاطونک دیدیکی کی ، براوت بولنان محله ایکی دانه یتشدیرمکه موفقی اولان کیمه ، وطنک متدارلغنه شایسته اولور .

سبوح استانیان

